

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา

1.1.2 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรก่อนการฝึกอบรบและหลังการฝึกอบรบของผู้เข้ารับการฝึกอบรบที่ใช้ชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรบหลังการฝึกอบรบของผู้เข้ารับการฝึกอบรบที่ใช้ชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองสูงกว่าก่อนการฝึกอบรบ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังคัมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน ครูสังคัมศึกษา จำนวน 473 คน และเขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน ครูสังคัมศึกษา จำนวน 602 คน รวม 2 เขต จำนวนโรงเรียน 125 โรงเรียน และจำนวนครู

สังคมศึกษา 1,075 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มตัวอย่างครูสังคมศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา โดยการตอบแบบสอบถามจำนวน 210 คน และสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ในขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) จำนวน 38 คน และขั้นทดลองใช้จริง (Trial Runs) จำนวน 24 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา แผนการจัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง จำนวน 5 หน่วย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรวมทางไกล เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรวมที่ใช้ชุดฝึกอบรวมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ข้อมูลการตอบแบบสอบถามและการสนทนาได้รับการบันทึกและนำไปวิเคราะห์ และนำชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษาไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ในขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) กับครูสังคมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม เมื่อได้ชุดฝึกอบรวมตามเกณฑ์ 80/80 แล้วผู้วิจัยนำไปทดลองใช้จริง (Trial Runs) ภายหลังจากการศึกษาชุดฝึกอบรวมทางไกลครบแล้ว ผู้วิจัยจัดการฝึกอบรวมในส่วนของสื่อเสริม คือ การอบรมแบบเผชิญหน้าให้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขั้นทดลองใช้จริง เพื่อเสริมเติมเต็มให้การฝึกอบรวมทางไกลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความคิดเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนการสนทนากลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 ขั้นตอน คือแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 และในขั้นทดลองใช้จริง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการทดสอบค่าที (t – test)

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.4.1 สภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา แยกความคิดเห็นออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) ความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง พบว่าครูสังคัมศึกษาให้ความเห็นในระดับมากที่สุด คือ ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบัน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมมีจำนวนมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนไม่ให้ความสนใจการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมเท่าที่ควร และปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระหน้าที่พลเมืองกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอยู่ในระดับมาก และปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระหน้าที่พลเมืองกับสาระในกลุ่มสังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ในส่วนของความต้องการของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ครูสังคัมศึกษาต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาเซียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และแนวทางการบูรณาการเนื้อหาอาเซียน ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย แนวทางการบูรณาการเนื้อหาโลกศึกษา แนวทางการวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะด้านเจตพิสัยและด้านทักษะทางสังคม ความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองและการจัดทำสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

2) ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจตรงกันว่า วิชาหน้าที่พลเมือง มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี และเป็นสาระที่มีความจำเป็นสำหรับสถานศึกษา จึงถือเป็นหน้าที่สำคัญของครูสังคมศึกษา สำหรับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านหลักสูตร ซึ่งมีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ในแต่ละชั้นปีหรือช่วงชั้น มีมากเกินไป ปัญหาด้านวิธีสอนไม่สามารถนำวิธีสอนอย่างหลากหลายมาประยุกต์ใช้ เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่มีมากและเนื้อหาในหลักสูตรมีมากเช่นกัน ครูสังคมศึกษาบางคนขาดความรู้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้สอนเนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของรายวิชาพื้นฐาน ต้องสอนบูรณาการกับสาระอื่นๆ ปัญหาเรื่องสื่อ/แหล่งเรียนรู้ ครูสังคมศึกษายังใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนน้อย โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนแหล่งเรียนรู้ไม่ค่อยได้ใช้มากนัก ปัญหาเรื่องการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะในด้านเจตพิสัย และด้านทักษะทางสังคม

ครูสังคมศึกษาให้ความคิดเห็นว่าการควรมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการนำวิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนสาระหน้าที่พลเมืองมากขึ้น

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการได้รับการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เช่น รายวิชาอาเซียน แนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การวัดและประเมินผล โดยเฉพาะด้านเจตพิสัยและทักษะทางสังคม รวมทั้งการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอน โดยต้องการรูปแบบการอบรมในระบบทางไกล เนื้อหาที่ต้องการได้รับการอบรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน การเตรียมตัวนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน โลกศึกษา สิทธิมนุษยชน พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมในกลุ่มชนต่างๆ

1.4.2 ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ทั้ง 5 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

1.4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา สูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง มีข้อนำสังเกตดังนี้

2.1 จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยศึกษาจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และจากการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องและตรงกันในส่วนของปัญหา คือ ปัญหาเรื่องตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นสาระย่อยที่ 2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีมากเกินไป ทำให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป โดยการคัดเลือกตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

สำหรับความต้องการของการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ครูสังคมศึกษาทั้งส่วนที่ตอบแบบสอบถามและส่วนที่สนทนากลุ่ม มีความต้องการตรงกัน คือ ต้องการความรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม การออกแบบหน่วยอิงมาตรฐาน และแนวทางการบูรณาการเนื้อหาอาเซียน ซึ่งความต้องการดังกล่าวนี้ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดทำหน่วยที่ 1 และหน่วยที่ 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ครูสังคมศึกษาต้องการแล้ว

2.2 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษาเพื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดสมมุติฐานไว้คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 และมีผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรสาระหน้าที่พลเมือง สู่หลักสูตร

ที่ใช้ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย การพัฒนาพลเมืองเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการพัฒนา นักเรียนสู่ความเป็นพลโลก รวมทั้งวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ตลอดจนเสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สาระหน้าที่พลเมือง นอกจากนั้น ยังให้แนวทางการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลสาระหน้าที่พลเมือง

รายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ ทำให้ครูสังคมศึกษาเกิดแนวคิดที่หลากหลายและเห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมือง ได้มากขึ้น ตามที่ครูสังคมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นทั้งจากการตอบแบบสอบถามและจากการสนทนากลุ่ม ที่ต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองมากขึ้น การที่ครูสังคมศึกษาได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมือง ให้แก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมือง มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2.3 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในชั้นการทดลองใช้จริง ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมตัวนักเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในส่วนของสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับภูมิภาคอาเซียนจึงควรมีการอบรมครูผู้สอนในสาระดังกล่าว เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับอาเซียนไปสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหรือหน่วยการเรียนรู้ต่อไป

2.4 การนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ไปทดลองในชั้นทดลองใช้จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้นำรูปแบบการสอนแบบต่างๆ มาทดลองใช้ในการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมือง เช่น งานวิจัยของสิริพร ปุณฺณประเสริฐ ที่ใช้กรณีศึกษา

เนตรา มุลดวง ใช้สถานการณ์จำลอง สายใจ ชูช่วย ใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหา รุ่งทิวา วิริยะสถิตย์ ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญากับการจัดการเรียนรู้แบบจิกซอว์ และวิมลรัตน์ โนมเชิด ที่ได้นำพุทธิวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ มาศึกษา ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำให้ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนของแนวทางการพัฒนาพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย การเตรียมนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และการพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นพลโลก ตลอดจนวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง โดยการศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมไปพร้อมกัน กล่าวคือ ศึกษาแผนการฝึกอบรมจากแนวการศึกษา ทำแบบประเมินตนเองก่อนการฝึกอบรม แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินตนเองหลังการฝึกอบรม เพื่อพิจารณาว่ามีความก้าวหน้าในการศึกษาอย่างไร

อนึ่ง ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่ครูสังคมศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น โดยไม่ต้องมีการอบรมแบบเผชิญหน้าเพิ่มเติม เพราะชุดฝึกอบรมทางไกลได้ออกแบบสำหรับการศึกษาด้วยตนเองโดยเฉพาะแล้ว

การศึกษาด้วยตนเองนี้ จะทำให้ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกโดยเฉพาะเรื่องของเวลา เมื่อศึกษาและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว จึงนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง คือการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองนั้น สามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาทุกชั้นปีและช่วงชั้น และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1.4 ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ สามารถนำแนวคิดและรายละเอียดในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา โดยเฉพาะวิธีสอนแบบต่างๆและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีและสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาค และโลกในที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยโดยการพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะของการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เช่นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ แต่เน้นในส่วนของเนื้อหาที่จะนำไปใช้สอนในสาระหน้าที่พลเมือง เป็นต้นว่า ความรู้เรื่องอาเซียน โลกศึกษาพหุวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย เป็นต้น เพื่อให้ครูสังคมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนในสาระหน้าที่พลเมืองมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครทั้งเขต 1 และเขต 2 ว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคมศึกษาที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง โดยเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี ด้านทักษะ โดยเฉพาะทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเจตคติ โดยเฉพาะค่านิยมประชาธิปไตย เป็นต้น